

Gie Bogaert, "Keizer Doede"

Van klein drama tot tragedie

Van onze medewerker

In zijn eerste roman "Wat kwaad doen de tovenaars?", die hem een nominatie voor de NCR-prijs 1990 opleverde, schreef de Antwerpse auteur Gie Bogaert (°1958): "Het leven, dat zijn ontelbare kleine drama's".

In zijn nieuwe roman "Keizer Doede" is er opnieuw zo'n klein drama aan de orde en dat maakt de beide boeken toch wel met elkaar verwant, al is de entourage en ook de uitwerking ervan op de lezer anders.

In een klein naamloos dorp, zeg maar een gat, evocert Bogaert een mini-maatschappij waar zich een (klein) incident heeft voorgedaan dat wordt opgeblazen en in een drama uitmond. Bij het begin van het verhaal — we weten dan nog niet wat er aan de hand is — komt de gemeentebode, in opdracht van burgemeester Malfait, Roos melden dat zij tegen twee uur ten gemeentehuize verwacht wordt voor een onderhoud met de burgervader.

Wat is er gebeurd? De gevel van Malfait is door onbekenden beklad met een scheldwoord. "Fascist" staat er en de gemeentewerker Kips dient dat weg te schuren. Nu heeft Roos een zoon, Doede, een wat achterlijke jongen die volgens de dokter lijdt aan "Petit mal", aan "afwezigheden". Die jongen, een gemakkelijk slachtoffer, wordt de zondebok, al is het van bij het begin volstrekt duidelijk dat nu net hij de enige is die het niet kan gedaan hebben. De dorpsbewoners volgen gespannen en niet zonder enig leedvermaak de gebeurtenissen die zich gaan voltrekken.

Boeken in deze krant besproken zijn te bestellen bij:

BOEKENDIENST

Gasthuisstraat 42
2300 Turnhout
Tel. 014/41.12.04

Gelijktijdigheid

De roman speelt zich af in een zeer korte spanne tijds, nauwelijks een paar uur en in de zestien korte hoofdstukjes hanteert Gie Bogaert het principe van de gelijktijdigheid, waarmee ik bedoel dat doorheen de common talk van de dorpingen steeds opnieuw het "incident" aan de orde komt. Het verhaal is ook een duidelijke raamvertelling. In het eerste hoofdstuk wordt Roos opgeroepen door de bode en begeeft ze zich op weg. In het laatste hoofdstuk heeft de confrontatie van Roos met Malfait plaats, van wie gesuggereerd wordt dat hij de vader van de jongen zou zijn. De tijd die verloopt tussen de oproep en het gesprek van Malfait heeft Kips ook nodig om de graffiti weg te schuren.

In een dorp waar nooit wat gebeurt, is er uiteraard op beide gebeurtenissen commentaar van de dorpsbewoners. Vreemd genoeg nochtans is het incident toch maar een fait divers, want intussen gaat hun gewone leven verder en Bogaert schildert dat met heel fijne trekjes maar met grote precisie. De dorpingen komen er niet alleen mee tot leven, maar de mini-gemeenschap grijpt er ook door in elkaar en er speelt dus heel wat volk mee: Ruth, die een losse verhouding heeft met een paar mannen die bij het stort werken, staat laat op. Marion, die nog wat met de Portugees Raul had, gaat naar de kapper. (Aan de inmiddels overleden Robert, die alles durfde en dus een geschikte dader had kunnen zijn, vertelt Raul een Portugees verhaal dat symbolisch is voor wat zich hier in dit gat afspeelt). Ria voert een kanjer van een dovemansgesprek met haar collega-postbeambte. Leona en de slager Hendriks hebben het over hun vleesvoorkeur.

De bode Jean beloert vanuit het dakvenster de burens en pest Maurice, de tweede man van zijn moeder. Sloter zit op het dorpsplein te kletsen terwijl zijn dochter Marina gemolesteerd wordt door drie jongens, Ben, Jan en Sander, de eerste twee zonen van Malfait, enz.

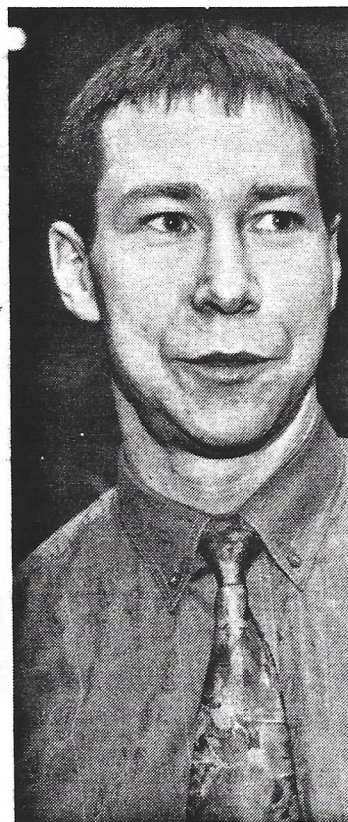
De enige die ooggetuige van

de feiten zou kunnen geweest zijn is Reena, maar die zit ziek de eeuwigheid te trotseren, lijdt aan staar en heeft vaak waanvoorstellingen. Al die figuren nemen Roos vanuit hun eigen belevingswereld waar tijdens haar tocht naar de burgemeester.

En terwijl Doedes moeder op weg is naar Malfait wordt de jongen door hetzelfde drielat dat ook Marina al lastig viel — "de lelijke mannen" zoals de achtjarige Gerrit ze noemt — "keizer" gemaakt met wel erg kwalijke gevolgen die het drama tot een tragedie maken.

Raffinement

"Keizer Doede" is een erg geraffineerde roman die met grote zorg gecomponeerd en gestructureerd werd, maar dus ook met grote zorgvuldigheid en aandacht dient gelezen te worden, want Bogaert maakt het de lezer niet echt gemakkelijk. Zijn boek leest een beetje als een cryptogram: hij ontvouwt bv. niet welk

Gie Bogaert.

Foto Marc Wouters

woord op de gevel staat. Als bij een scrabblespel krijg je zes van de zeven letters, verspreid over de verschillende hoofdstukken. Zonder dat daar echt veel nadruk op gelegd wordt, kan je daaruit "fascist" maken. "Keizer Doede" is op die manier een beetje een boek voor puzzelaars, wat niet negatief bedoeld is, maar er zijn talloze kleine verwijzingen, puzzelstukken bijna, die je op hun plaats moet leggen. Dat komt o.a. door dat principe van gelijktijdigheid dat Bogaert in zijn mini-maatschappij hanteert. Het zijn allemaal structurelementjes die pas zin en functie krijgen wanneer de lezer ze zich herinnert.

De auteur neemt heel precies waar, vaak met veel zin voor detail en veel gevoel voor een adequate verwoording. Zijn stijl is uitermate kaal en sec, soms wat te zuinig en te sober. Hij schrijft heel korte zinnen die voor kinderen leesbaar zouden kunnen zijn en hij gebruikt maar heel af en toe bijzinnen.

De roman is als een waaier van schijnbaar losse taferelen die als bij een schuifraam op de juiste plaats komen te staan, wanneer je precies gelezen hebt. Er staat geen woord te veel, het laatste waarvan je Bogaert zou kunnen beschuldigen is van een barok taalgebruik.

Heel veel wordt gesuggereerd, je dient veel tussen de regels te lezen. Dat wordt nog versterkt door de directe rede die vaak gebruikt wordt en die de p...tjes in de verf zet. Alles wordt gezegd" of heeft men van horen zeggen, niets is zeker, men speculeert. "Keizer Doede" is geen vrolijk boek, geen boek van geluk, een beetje miserabilistisch of naturalistisch eerder. Er hangt een drukkende sfeer die knap wordt opgeroepen en die nog benadrukt wordt door het al eveneens erg drukkende, te warme weer, waarop een onweer moet gaan volgen.

Voor mij is het duidelijk: "Keizer Doede" is een knappe roman die bevestigt dat Gie Bogaert heel wat in zijn mars heeft.

Luc VERHUYCK

● Gie Bogaert: Keizer Doede. Amsterdam - Leuven, Meulenhoff - Kritik, 1992, 125 p., 550 fr.